

RÁDULY EMIL

Virtuális múzeum CD-ROM-on

Pierre L. Jordan – Bo Vasted: *Arman, collectionneur d'Art Africaine*. HyperVision – ARTE Éditions, 1996.

Arman, kortárs francia művész 300 darabból álló afrikai gyűjteménye 1997 februárjában jelent meg Pierre L. Jordan (Franciaország) és Bo Valsted (Dánia) CD-ROM-ján. A virtuális múzeumok műfajában nem ez az első alkotásuk. Jordannak 1994-ben az AMAVI (*Association Méditerranéenne d'Anthropologie Visuelle – Marseille*) kiadásában „*Le Multimédianthope*” címen készített munkája hatnyelvű, interaktív néprajzi multimédia-kiállítás volt. A következő évben, 1995-ben jelent meg közös CD-ROM-juk, a „*Le Musée en Poche*”, amely már tudatosan egy virtuális múzeumi kiállítás, és a marseille-i MAAOA (*Musée d'Arts Africains, Océaniens et Amérindiens*) anyagát tartalmazza. Pierre L. Jordan antropológus, aki a marseille-i *Centre Européen de Recherche et Développement Multimédia* igazgatója is egyben, illetve alkotótársa, Bo Valsted, a CD-ROM-ot kiadó HyperVision multimédia szakértője, tudatosan keresik az összetett vizuális eszközrendszerek alkalmazási lehetőségeit. A MAAOA számára fejlesztették ki többek között a bemutatásra szánt műtárgyak virtuális manipulálásának lehetőségét is, amely látványosan mutatkozik be az „*ARMAN, collectionneur d'art africaine*” című alkotásukban.

A „virtuális múzeum” vagy „virtuális kiállítás” kifejezésen általában a multimédia-eszközök lehetőségeit felhasználó számítógépes bemutató alkalmazásokat értjük. Az Arman-gyűjteményt tartalmazó, francia, angol és német nyelvű CD-ROM talán már meg is haladja ennek a még általánosan ismertté sem vált műfajnak a határait: önálló művészeti alkotásnak tekinthetjük. A mű egyik vonulata Armannak (az úgynevezett „új realizmus” stílusirányzat egyik úttörő szobrászművészenek) sajátos megközelítésű reflexióit tartalmazza (szövegben és hangban) a fekete-afrikai származású tárgyak (fétisszobrok, maszkok, egyéb figurális ábrázolások) kapcsán. Három művészettörténész (Olivier Cena, Alain Nicolas, Jacques Kercache) kis tanulmányokban elemzi az afrikai művészet olykor meghatározó hatását az európai képzőművészet általános fejlődésére, egyes kiemelkedő alkotók munkásságára. A művészettörténeti kommentárokat tekinthetjük egy különleges „tárlatvezetésnek” is a virtuális múzeumban.

A CD-ROM gerincét azonban mindenképpen a műtárgyak jelentik, amelyek Arman, Corice Arman és az Arman Alapítvány gyűjteményéből származnak. A 300 tárgy megtekintését és a kapcsolódó közvetlen információkban való navigálást azzal is elősegíti a program, hogy névre szóló naplót készít a gazdag illusztrációs anyagban böngésző „múzeumlátogató” már bejárt útjáról. Erre szükség is van, annak ellenére, hogy a menürendszerből kiindulva könnyen lehet tárgytípusonként vagy földrajzi megközelítésben (országoként, illetve népenként) megtekinteni az anyagot, ugyanakkor a kíváncsiság szükségszerűen letéríti a nézőt az előre eltervezett útról, hiszen nemcsak a kísérő szö-

vegek, hanem maguk a képek is folyamatosan felkínálják az elágazásokat. A legvonzóbb és leglátványosabb a CD-n az, hogy minden egyes tárgyról készült egy kis „QuickTime-mozi”, vagyis a figurális jellegű, eredetileg is „körbejárható” tárgyat a képernyőn a néző maga 360 fokban, tetszőleges irányban és sebességgel elforgathatja. Az ilyen módon szinte kézben tartott szobrokhoz részletképek is tartoznak a tárgyleíró alapinformáción túlmenően. A tárgyak valóságos méretének vizuális elképzelését egy emberalakhoz viszonyítva bármikor kérheti a néző, de ennél hasznosabb a folyamatos, egyidejű tájékoztatás a tárgyra, a származási helyre, népcsoportra vonatkozó válogatott szakirodalomról. Sajnos csak esetlegesen kapcsolódnak a tárgyakhoz eredeti helyszínen készült fotók és filmek, de ezek között igen érdekes és korai felvételek is előfordulnak, mint például az *Institut Lumière* 1897-es felvétele a ghanai asanti nép táncairól. A CD-ROM már megjelenése évében megérdemelt szakmai elismeréseket kapott („*MIM d’Or 1997*”, „*MULTIMEDI’ART d’Or 1997*”).